

Om udhugget ligtøj

Af Ulla Thyrring

»En dag, da Anders Smed lå som han plejede med det skindmagre hoved skråt på puden, klædte de ham i hvid, udhugget ligskjorte og redte resterne af hans hår frem over ørerne.«¹

I DET ovenstående citat fra Himmerlandshistorierne er det, som om Johannes V. Jensen vil understrege skildringen af Anders Smeds fattige død med at omtale den hvide ligskjorte med de udhuggede borter. Han er forøvrigt ikke den eneste danske forfatter fra begyndelsen af 1900 tallet, som giver udtryk for at have modtaget et indtryk af dette ligtøj i forbindelse med døden. I sine erindringer fortæller Henrik Pontoppidan, hvordan han i Randers sammen med en anden dreng sneget sig ind i en af byens store købmandsgårde for at se gårdskarlen, som lå på strå »i en ligskjorte af den slags udtunget pyntepapir, som konditorerne bruger at lægge under deres store kager«.² I begge tilfælde drejer det sig om jævne folk uden store midler, over hvis død der fra forfatternes side kastes et skær af armod.

I denne sammenhæng har de to forfatteres iagttagelser interesse, fordi de fortæller om brugen af det ligtøj, som Dansk Folkemuseum har fået fremstillet hos en af sine medarbejdere, fru Anna Frederiksen i Kyndeløse.

Det viste sig, at Anna Frederiksen, som tidligere har hjulpet museet med oplysninger om Hedeboegnens broderier, i sin ungdom har været beskæftiget med at fremstille ligtøj til forhandling.

Det var nærliggende at bede hende om endnu engang at tage dette arbejde op til fordel for museets samling. Såvel skriftlige kilder som bevarede genstande giver nogenlunde fyldestgørende oplysninger om de gamle hørlærredsligklæder, som man på landet vævede og syede eller lod sy i de enkelte hjem. Materialet til belysning af det færdigsyede ligtøj er derimod mere sparsomt. Dansk Folkemindesamlings [\[51|52\]](#)

Fig. 1. Den håndsuede jordsærk af hørlærred, mus.nr. 202/1932, som har tilhørt Anna Frederiksens mor. Længde 1,74 m. Lennart Larsen fot.

optegnelser om begravelse samt svarene på spørgeliste om død og begravelse fra Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser giver mest til oplysning om den hjemmesyede ligklædning. Dette kan meget vel forklares. Brugen af færdigt ligtøj greb på landet om sig i slutningen af 1880erne. De adspurgte, ældre mennesker, har derfor anset det for en nyere foreteelse, uden så stor interesse for den kulturhistoriske forskning.

Fremstillingen af dette ligtøj var dengang en ekstrarfortjeneste for fingernemme kvinder. Nu laves det på fabrik med en deraf følgende ensretning i udførelsen. Der er derfor god grund til at være opmærksom på det mellemlid mellem selvforsyning og industri, som fru Anna Frederiksens og mange andre kvinders virksomhed rundt om i landet har repræsenteret. [52|53]

Fig. 2. Et dødt barn i kisten iført udhugget ligtøj. Billedet er taget på Læsø omkring århundredeskiftet. Zeuthen fot.

Så meget om baggrunden for, at nogle eksempler på fru Frederiksens arbejde nu findes i museets samling. Det drejer sig om to former for ligtøj, nemlig et sæt ligtøj og det man på grund af det tilhørende vattæppe kalder for en ligseng. Et sæt ligtøj består af et lagen, en hovedpude, en fodlang kjole eller skjorte, som er åben i ryggen, to løse, åbne ærmer og et øjenklæde. Ligsengen har til forskel herfra to hovedpuder, en hoftelang skjorte eller kjole samt et vatteret overtæppe. Begge former for ligtøj er forsynet med udhuggede borter og pibestrimler, plisserede borter.

Såvel i stof som snit adskiller det færdige ligtøj sig fra den gammeldags ligsærk og ligskjorte. Tidligere var det naturligt at bruge det hørlærred, som man selv fremstillede. Snittet tog man fra skjorten og særken, som man brugte til daglig. Dog var ligklædningen ofte fodlang. Dragten havde man liggende parat, således at liget kunne blive klædt på, før det var blevet stift. Var dødsstivheden indtrådt, klippede man klædningen op i ryggen.

Det færdige ligtøj, som først blev indkøbt efter dødens indtrædelse, var af praktiske grunde åbent. Det fabriksfremstillede ligtøj adskiller sig ikke meget fra dette tidlige konfektionssyede ligtøj. De typiske [53][54] pibestrimler og udhuggede borter er dog overalt forsvundet, men bestanddelene er de samme, og snittet har kun ændret sig ubetydeligt.

Anna Frederiksen er født i Havdrup i 1877 som datter af snedker Anders Mortensen. Han lavede også ligkister, sorte, sandstrøede kister med sortlakerede gipsornamenter, som man dengang brugte det. Anna Frederiksens forudsætninger for at optage beskæftigelsen med fremstilling af ligtøj var derfor ligetil. Rundt om i landet ser man eksempler på, hvor almindeligt det var, at snedkerens kone eller datter imødekom det begyndende behov for færdigt ligtøj. I fru Frederiksens barndom var situationen den, at når folk kom og bestilte ligkiste, ville de også have ligtøj. Det kunne man få hos en kone i Roskilde, men hun syede kun af det stive, blanke lærred med meget appretur i, og det ville folk ikke gerne have. Anders Mortensen gjorde derfor forretninger med en fru Høm, som

boede i Adelgade i København. Hun brugte shirting nr. 316.³

Da fru Høm blev gammel og tænkte på at lægge op, fik Anders Mortensen det arrangeret således, at datteren kom ind til hende for at lære håndværket. Anna Frederiksen var da 16 år gammel.

Fru Høm havde ingen systue. De sad i dagligstuen og syede og i et lille rum ved siden af, havde hun sin huggeblok, som tjente til underlag ved udhugning af borter. Arbejdet foregik stående. Det eneste man måtte sidde ned til, var sammensyningen af lagnet, som bestod af to bredder. Der skulle tages meget forsigtigt på sytøjet. Det skulle helst ikke blive krøllet, for det måtte ikke stryges bagefter. Symaskinen blev ikke taget i brug. Alt skulle syes i hånden med bitte små forsting.

Det første man lærte hos fru Høm var at sy lagner sammen og at hugge tunger. Sidst af alt blev man sat til at plissere Victoria Lawn⁴ til besætning. Det var svært, for strimlerne ville gerne gå skævt i krusmaskinen. Fru Høm havde en opskrift på, hvor store de forskellige stykker til ligklædningen skulle være. Desuden havde hun en del mønstre til de udhuggede borter, som man dog også selv kunne komponere.

Mens Anna Frederiksen arbejdede i København købte hun sig krusmaskine og huggepiber (huggejern til udhugning af borter), og med disse redskaber tog hun efter et par ugers forløb til Havdrup for at begynde sin virksomhed.

Anders Mortensen havde et lille landbrug, som han drev ved siden

[54|55]

Fig. 3. Huggeblokken, køllen og huggejernene som Anna Frederiksen brugte ved fremstillingen af de udhuggede borter. Huggeblokken, mus.nr. 2296/1963 er af rodtræ. Lennart Larsen fot.

af snedkeriet. Datteren gik nu forældrene til hånde i det daglige, og når der indløb bestilling på ligtøj, udførte hun dette arbejde.

Faderen lavede en huggeblok til hende. Den var af rodtræ, for den

skulle være meget hård. Huggepiberne slog hun på med en trækølle som dem snedkerne brugte. For at huggejernene ikke skulle gå ned i det hårde træ, blev der på blokken under stoffet lagt et stykke pap og nogle lag aviser.

Det første ligtøj fru Frederiksen fik bestilling på skulle være til et enebarn. Det kunne ikke blive fint nok. Det var en ligseng, og fru'en ville have kunstige blomster på tæppet. Dem havde hun ikke lært at lave hos fru Høm, men med sin moders hjælp fik hun af pibestrimler lagt nogle rosetter, som pyntedes med grønne blade.

Nogle ville også have et skilderi til at hænge for bordenden i [55|56]

Fig. 4. Et udvalg af huggejern til fremstilling af huller, tunger og takker, mus.nr. 10.839-10.843/1962. Lennart Larsen fot.

hjemmet: Et mindevers over den afdøde. »Kunne han ikke også skaffe det«? sagde de til snedker Mortensen. Det blev Anna Frederiksens opgave, for hun havde lært at skrive rundskrift. Hun blev sat til at skrive den afdødes navn og et salmevers nedenunder, og moderen satte en sort trådblonde rundt om indskriften.

I 1898 rejste Anna Frederiksen hjemmefra. Hun leverede derefter ikke mere ligtøj til sin faders forretning. Moderen, som var meget dygtig til at finde på mønstre, overtog bestillingen, men holdt op da hun og Anders Mortensen flyttede i 1917. Anna Frederiksen giftede sig, men gav sig lejlighedsvis af med sit gamle erhverv. Sidst påtog hun sig at lave ligtøj omkring 1930. Det var en ligseng til nabokonen.

På museet har vi nu fru Frederiksens redskaber, krusemaskinen, huggeblokken, huggepiberne og trækøllen til fremstilling af borter, samt et sæt ligtøj til en kvinde og en ligseng til en mand, se fig. 3-7. De to former for ligtøj kan bruges af begge køn. Variationen ligger [56|57]

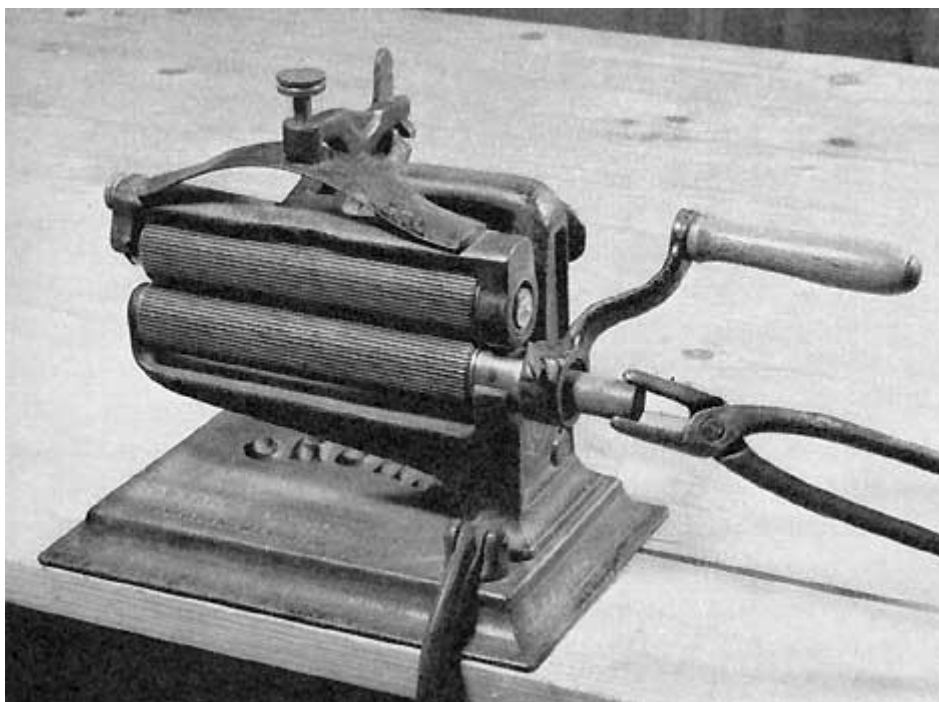

Fig. 5. Anna Frederiksens krusemaskine til plissering af borter, mus.nr. 10.837/1962. De rillede messingvalser opvarmes med glødende jernbolte, som anbringes i valserne med en jernstang, mus.nr. 2297/1963. Lennart Larsen fot.

udelukkende i skjortens og kjolens udformning. Ligtøjet har borter af Victoria Lawn og er syet af fint, hvidt lærred i mangel af shirting nr. 316, som ikke kunne fremskaffes. Opskriften på de enkelte deles mål har fru Frederiksen ikke mere. Målene er derfor taget efter hukommelsen, og er ikke ganske korrekte. Endvidere er ligskjorten, som hører til ligsengen, fodlang. Den skal egentlig være hoftelang.

Fru Frederiksen hjalp aldrig til med iklædningen af liget. Det tog den afdødes nabokoner sig af. I bunden af kisten lagdes savsmuld og høvlspåner. Derover papirspåner, som man vistnok skaffede sig fra bogbinderen. Herover lagdes lagnet, således at kanterne hang ud over kistens sider og dækkede dem. De to bredder, som lagnet bestod af, var ikke syet sammen midt på. Denne slids skulle forhindre, at liget trykkede det ned, og at det som en følge heraf kom til at hænge skævt. Dernæst anbragtes hovedpuden stoppet med papirspåner. Over liget, som [57|58] var iført et stykke tøj af sit eget, lagdes den åbne kjole eller skjorte. Den blev stoppet ned ved siderne, de løse ærmer lagdes over armene og bukkedes ned om skuldrene, og tilsidst anbragtes øjenklædet. Ved kistens lukning foldedes lagnet ind over liget.

Ligsengen redtes på samme måde, bortset fra vattæppet, som lagdes over den døde. Begge puderne lagdes under hovedet. Enkelte meddelere mener, at ligsengen er yngre end det almindelige ligtøj.⁵ »Det sidste nye«, skriver Anna Chr. Pedersen, Stevns, »er et kort – som vatteret – tæppe, en slags overdyne, der lægges over den nederste del af den døde, ellers har man kunnet se formerne gennem tøjet«. ⁶ Vattæpper til ligsenge er måske kommet i brug, efter at man på landet var begyndt at anvende vattæpper til almindelig sengeopredning. De kan da ganske rigtigt ikke være så

forfærdelig gamle.

Materialet til et sæt ligtøj beløb sig omkring 1900 til en 5 kr. Det tog en dags tid at sy det, og det blev solgt for 10 kr. Til fattiglemmerne holdt man prisen nede ved at knibe lidt på målene og spare på besætningen. Ligsenge solgtes der ikke mange af. Det var kun velhavende folk, der havde råd til dette udstyr, og det spurgtes, når en afdød lå på lit de parade med vattæppe.

Fremstillingen af ligtøj måtte være hurtig, for at det skulle kunne betale sig. Det måtte tildannes med ganske enkle midler. De dele, hvoraf det består, er alle firkantede tøjstykker, afrevet efter bestemte mål. De er ikke klippet i facon, men tilpasset til kroppen ved hjælp af læg i taljen og på skuldrene. De borter, som danner besætning på kraven og langs siderne, er pibede på indersiden. Man opnår dermed at flæsen rynker uden anvendelse af rynketråd, og at den uden vanskelighed kan lægges omkring hjørner. En pude består af et stykke stof, som er lagt dobbelt. Hjørnerne foroven er dog afrundede med saks. Det hele er syet med let hånd og under hensyntagen til økonomien snarere end til evigheden. Derfor er ligskjorten til ligsengen hoftelang, da underkroppen jo dækkes af vattæppet. I stedet for broderier brugte man udhuggede borter. Fru Frederiksen havde altid et lager af borter liggende. Hun slog nemlig gerne borter gennem flere lag stof, og som regel skulle der kun bruges eet sæt ligtøj. Det er ganske oplysende at vide, at en gæst antog dette lager for broderier. I optegnelserne beskrives det færdige ligtøj ofte, især af mænd, som værende forsynet med fine broderier, hvilket man må betvivle rigtigheden af. [58|59]

Det er vanskeligt at angive, hvornår man i almindelighed har forladt brugen af hjemmesyet ligtøj til fordel for det købte. Ifølge talrige udsagn kan der dog ikke være tvivl om, at det på landet sker i slutningen af 1800 tallet, da tekstiltilvirkningen i hjemmene aftager, og folk begynder at blive fortrolige med begrebet konfektion.

Noget lignende sker indenfor fabrikationen af ligkister. Tidligere havde man med den samme omsorg, med hvilken man omfattede ligtøjet, lagt stor vægt på, at kisten blev lavet efter mål. I slutningen af 1800 tallet var måltagningen blevet en tom ceremoni og omkring 1900 ophører den.⁷

Den dødes klædedragt havde fået en anden, mere udvendig funktion, som stemte dårligt med den omtanke, man tidligere havde ofret på ligtøjet. Mange ældre mennesker havde da også kun foragt tilovers for købetøjet. »Færdigkøbt ligtøj kunne man få før 1900, men det var syet af simpelt lærred, stærkt stivet og til kvinder udstyret med tarvelige festons, som gav den afdøde et præg af forlorenhed«, skriver Hedevig Overgård fra Askov.⁸

En helt anden holdning indtog Karen Hansens mormor i Stenløse. Hun undså sig ikke for at give sine børnebørn sin jordesærk til de mamelukker, som de manglede for ret at kunne tage sig ud på skolens udflugt til Frederiksborg slot. Hun havde besluttet sig til at ville have en hvid kjole på som lig og ikke nogen særk. Så mente hun, at der ikke ville ske noget ved, at hun udleverede den. Gamle mennesker spåede børnene og hende alt muligt ilde.⁹

Det er naturligt, at Anna Frederiksens mor ikke ville have sin hjemmesyede hørlærredssærk på, da hun selv var begyndt at fremstille færdigt ligtøj. Det fine stykke hørlærred, som faderen havde liggende til

ligtøj, blev heller aldrig brugt. Hun lavede et sæt til dem begge, og hørlærredssærken findes nu på Dansk Folkemuseum (se fig. 1).

Noget kunne tyde på, at det var blandt jævne mennesker, der enten ikke havde adgang til det fornødne materiale eller også ærgrede sig over at bruge et godt stykke hørlærred til ligklædning, at købetøjet først slog an.

I alle tilfælde var det omkring 1880erne gamle, forholdsvis velstillede folk, som havde deres ligtøj liggende parat. H. F. Feilberg oplyser, at det var karakteristisk for gammeldags familier.¹⁰ Det ansås af den generation for en stor skam, hvis ikke man selv eller familien havde [59|60]

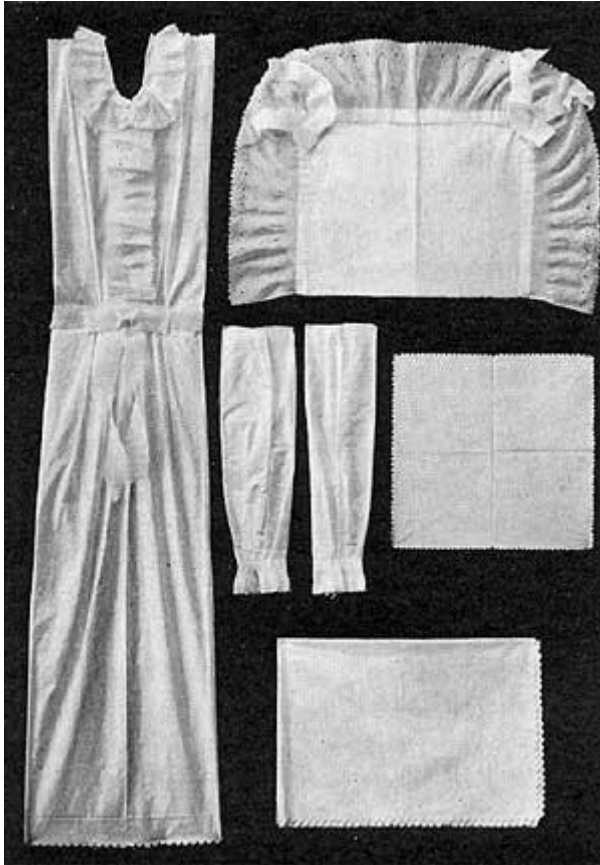

Fig. 6. Et sæt ligtøj til en kvinde, mus.nr. 10.832/1962. Sættet er syet af lærred og består af en kjole, en hovedpude, to løse ærmer, et øjenklæde og et lagen.

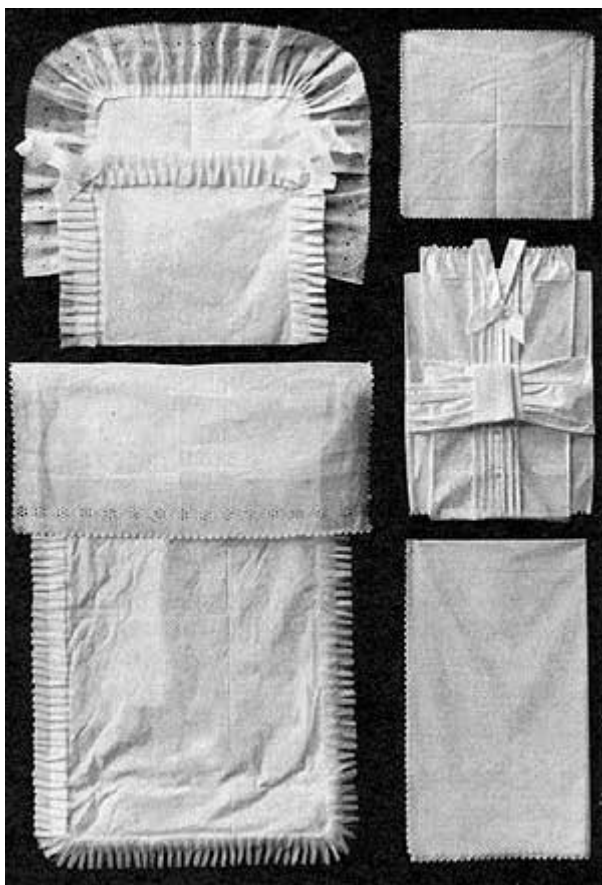
Lennart Larsen fot.

sørget for ligklædningen. Kun hvis et menneske døde uventet, det vil sige før 40-50 års alderen, kunne det undskyldes. Der gaves da mulighed for at få syet et sæt ligtøj.

Man tør ikke gå ud fra, at forholdet med hensyn til brugen af færdigt ligtøj har været det samme i byerne som på landet. Den kendsgerning, at Anders Mortensen var henvist til at skaffe sig ligtøj enten fra Roskilde eller København, taler jo for sig selv. Behovet for købetøj må her, hvor man ikke selv forfærdigede tekstiler, have været til stede på et tidligere tidspunkt. I begyndelsen af 1800 tallet er der koner, som reklamerer med, at de klæder lig og sælger voxlagner,¹¹ og man kan tænke sig, at de store hospitaler har været medvirkende til at øge behovet for færdigt ligtøj.

[60|61]

Fig. 7. En ligseng beregnet til en mand,

mus.nr. 10.825-10.831/
1962. Den er syet af
lærred og består af to
hovedpuder, et vattæppe
med et tilsyet "falskt"
overlagen, et øjenklæde,
en skjorte med to løse
ærmer og et lagen.
Lennart Larsen fot.

Bestillingsprotokollerne tilhørende et københavnsk ligkistefirma¹² ville ved en systematisk gennemgang uden tvivl kunne give en del materiale til belysning af emnet. Ligeledes ville man kunne danne sig et indtryk af overgangen fra brugen af sorte kister til egetræsmaledede kister. Én hastig gennemgang af protokollerne fra før århundredskiftet viser, at færdigt ligtøj fortrinsvis var leveret til børn, enker og frøkener, altså til uventet afdøde, og til mennesker, der muligvis ikke har haft nære pårørende.

Ordet pibestrimler optræder i protokollerne hovedsagelig i forbindelse med leverancer til landet. Dette giver ingen grund til at formode, at det københavnske ligtøj ikke har været forsynet med pibestrimler og [61|62] sløjfer. Grunden til, at ordet pibestrimler er fremhævet i forbindelse med bestillinger fra landet, er den, at det udelukkende er denne artikel, der leveres, som regel i et mål af 9½ alen. Dette kunne tyde på, hvilket optegnelserne også bærer vidnesbyrd om, at man på landet har tilpasset sig de nye forhold ved selv at sy ligtøjet og indkøbe pynten. Gårdejer Chr. Nielsen fra Karup fortæller om ligtøjet at »det der var forarbejdet af tøjstoffer var af en finere og lettere kvalitet, end det man syede selv, hvis man da ikke, som nogle gjorde, købte stoffet og syede selv«. Skulle ligtøjet så forsynes med pibestrimler, fik man dem sat på hos en af de to koner i sognet, Stine Smeds eller Stine Mortensen.¹³

I mange tilfælde har man indkøbt lagen, pude og øjenklæde og selv sørget for den dødes påklædning. Andre fortæller, hvorledes man under købetøjet skulle have den hjemmevævede skjorte eller særk. Det færdigkøbte var for tyndt.

Efterhånden blev man klar over, at behovet for færdigt ligtøj kunne

udnyttede mere forretningsmæssigt. Fabrikationen koncentreredes til enkelte virksomheder, som ofte havde deres oprindelse i manufakturforretninger, med en naturlig forudsætning for og personale til at tage dette arbejde op.

I dag fremstilles ligtøjet på fabrik. Faconerne har som nævnt ikke ændret sig stort, og ligsenge leveres stadig, især til provinsen. Ligtøjet findes i forskellige kvaliteter, crepe, cellstof og bomuld. Pibestrimlerne og de udhuggede borter er blevet erstattet med maskinblonder. Dette forholdsvis beskedne udstyr overgås i stoffer og variationsmuligheder langt af det udvalg, som tilsvarende tyske fabrikker fremstiller, og tiden er måske inde til også at omfatte det med interesse.

HENVISNINGER

[1] Johannes V. Jensen: Tre og tredive år«, Himmerlandshistorier. Kbh. 1921. – [2] Henrik Pontoppidan: Erindringer, Kbh. 1962. – [3] Shirting: hvidt bornuldsstof af forskellig finhed. – [4] Victoria Lawn: Fint engelsk bomuldsstof. Fandtes i enhver manufakturforretning for ca. 25 år siden. Brugtes bl. a. i stuepigeforklæder og kapper.- [5] NEU 10.953, 11.421, 11.534, 12.019.- [6] NEU 11.061. – [7] Hakon Berg: Den sorte kiste. Arv og Eje 1958. – [8] NEU 12.434. – [9] DFS 1906/43. [10] H. F. Feilberg: Dansk bondeliv, 1889. S. 302: »Det oplystes fremdeles, hvad jeg dengang ikke vidste, at det hos de mere gammeldags familier i egnen (Malt h.) var almindelig skik, at ligtøjet lå rede, og at det linned, brudeparret havde båret deres bryllupsdag, i regelen fulgte dem i graven. – [11] Vejviser for København 1811. – [12] N. P. Rostrups ligkistemagasin. – [13] NEU 10.704. [\[62|63\]](#)

SUMMARY

Graveclothes With Pinked Out Borders

The Danish Folk Museum has been given a set of graveclothes and a bed-of-state, together with tools used for making them, from a contributor in Zealand who, in her youth, made graveclothes with pinked out borders. The article deals with these objects and records what Anna Frederiksen told about her work. In conclusion, the way these graveclothes were used is illustrated, with examples taken chiefly from the answers to a questionnaire on death and burial customs in the files belonging to the Ethnological Surveys department of the National Museum in Copenhagen.

The graveclothes described here belong to a type which came into use in rural areas at the turn of the century. They form a link between self-supply and industry, between linen graveclothes that were made singly at home and the manufactured product used today.

Throughout the countryside it was usual for the wife or daughter of a carpenter to meet the rising demand for readymade graveclothes. When people ordered a coffin, they also wanted a shroud. Anna Frederiksen was the daughter of a carpenter, and she was born in 1877. At the age of sixteen she went to Copenhagen to learn the craft with the woman who

had hitherto supplied the graveclothes sold by her father.

The pinked out borders and ruffles are typical of this kind of graveclothes. The pinking was done on a pinking-block with pinking irons. The strips were pleated under heat in a so-called ruffle machine. Work was carried out standing and everything was sewn by hand. The clothes were not ironed afterwards. Unlike graveclothes made at home, which lay ready in order that the deceased could be clothed before rigor mortis set in, the bought shroud was open and could be laid over the body, which was clad underneath in some personal apparel.

The Museum has received a set of graveclothes for a woman and a bed-of-state for a man. A set of graveclothes consists of an undersheet, a pillow, a full-length gown or shirt two loose sleeves and a cloth for the eyes. The bed-of-state differs by having two, pillows, a hip-length gown or shirt. The lower part of the body is covered by a quilted coverlet. The undersheet is made up of two widths of material but with no joining seam at the middle. It was arranged so that the edges hung over the sides of the coffin and covered them. The slit in the middle was to prevent the weight of the body pressing the undersheet down and causing it to hang crooked.

Graveclothes could be made from material of varying quality. Mrs. Frederiksen was taught to use shirting no 316 and victoria lawn for trimming, which was made up of square, torn off pieces that were shaped with some pleats and a few stitches.

In the 1880's it was usually elderly, fairly prosperous folk who had their graveclothes prepared. It seems that bought shrouds were first adopted among [63|64] people who either lacked the necessary materials or means to acquire them, or who grudged using a good length of linen for the purpose.

Some preferred to provide the shirt and to buy the rest, others bought the material and sewed the graveclothes themselves, getting the borders and ruffles sewn on afterwards by the needlewoman who made graveclothes.

Today they are mass produced, but the designs have not changed very much. However the pinked out edging and ruffles have now been replaced by machine frills.

Illustrations.

Fig. 1. The hand-sewn linen shroud, mus. no. 202/1932, which belonged to Anna Frederiksen's mother. Length 1.74 m. – Fig. 2. A dead child in its coffin attired in pinked out graveclothes. The photograph was taken on the island of Læsø at the turn of the century. Zeuten phot. – Fig. 3. The pinking block, club and pinking irons used by Anna Frederiksen when making the pinked out borders. The pinking block is of root wood, mus. no. 2296/1963. – Fig. 4. A selection of pinking irons for making holes, scallops and points, mus. no. 10,839-10,843/1962. Fig. 5. Anna Frederiksen's ruffle machine for pleating borders, mus. no. 10,837/1962. The grooved brass rollers were heated with red-hot iron rods that were put into the rollers with iron tongs, mus. no. 2297/1963. – Fig. 6. A set of graveclothes for a woman, mus. no. 10,832/1962. The set is of linen, it comprises a gown, a pillow, two loose sleeves, a cloth for the eyes and a sheet. – Fig. 7. A bed-of-state for a man, mus. no. 10,825-10,831/1962,

made of linen and consisting of two pillows, a quilt with attached "dummy" topsheet, a cloth for the eyes, a shirt with two loose sleeves and a sheet. –

Forlægget for denne artikel er:

Ulla Thyrring
Om udhugget ligtøj. Budstikken 1964, side 51-64.

Angivelsen [\[51|52\]](#) markerer sideskift i originalteksten.

Copyright © 2002 Ulla Thyrring og [Dragtpuljen](#)
